

UNESCO

14. SESJA MIĘDZYNARODOWEGO KOMITETU DS. PROMOWANIA ZWROTU OBIEKTÓW KULTUROWYCH KRAJOM ICH POCHODZENIA LUB RESTYTUCJI NIELEGALNIE ZAWŁASZCZONYCH

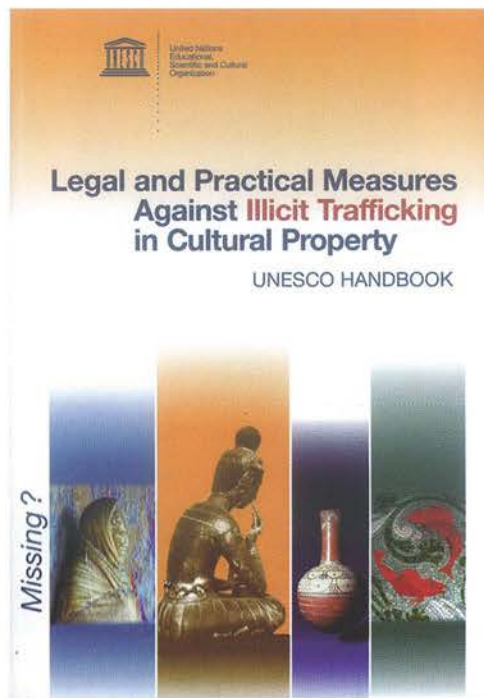
5–6 czerwca 2007 r. odbyła się 14. zwykła sesja Komitetu ds. promowania zwrotu obiektów kulturalnych krajom ich pochodzenia lub restytucji nielegalnie zawłaszczonych. Pierwszego dnia zaprezentowany został raport Sekretariatu. Przedstawiono w nim podręcznik UNESCO, pt. *Wytyczne w sprawie nielegalnego obrotu dziełami sztuki*, w którym podane są podstawy prawne, a także przykłady praktycznego postępowania w przypadkach nielegalnego obrotu dziełami sztuki. Książka zawiera akty prawne: konwencję UNESCO z 1970 r., Konwencję UNIDROIT z 1995 r. i Międzynarodowy Kodeks Etyki dot. obrotu dziełami sztuki; na tej podstawie opracowano definicję „własności kulturalnej” oraz propozycje usprawnienia narodowej legislacji poszczególnych krajów. Wskazano także sposoby wspólnych działań w ochronie dziedzictwa kulturowego. Ważnym elementem podręcznika jest tzw. *Object ID*, czyli „dowód osobisty” obiektu zabytkowego. Nie trzeba podkreślać, jak wielkie znaczenie ma unifikacja opisów zaginionych obiektów, w jak znacznym stopniu przyspiesza działania na rzecz ich odzyskania. Jest to o tyle ważne, że obecnie w Polsce panuje duża dowolność w opisywaniu skradzionych, a także zabezpieczonych obiektów. W podręczniku wydrukowany jest formularz gotowy do zastosowania, a także kilka przykładów wypełnienia.

Sekretariat przedstawił poprawioną i zaktualizowaną wersję internetowej bazy aktów prawnych poświęconych ochronie dziedzictwa kulturowego*. Docelowo baza będzie zbiorem ustaw, uchwał, dekretów i zarządzeń, dotyczących ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego, z jak największej liczby państw. Sekretariat oświadczył, że UNESCO sfinansuje tłumaczenie krajowych aktów prawnych na oficjalne je-

zyki UNESCO, tj. angielski, francuski, hiszpański, rosyjski, arabski i chiński. Będzie to ogromna pomoc przy wszelkiego rodzaju sprawach o zwrot obiektów będących dziedzictwem kulturowym danego państwa, które znalazły się w posiadaniu innego kraju lub w posiadaniu osób prywatnych na terenie tego kraju. Dużą zasługę należy zapisać po stronie Stanów Zjednoczonych, które wsparły finansowo projekt, co pozwoliło na szybsze zakończenie prac związanych z aktualizacją bazy.

Ponadto, raport Sekretariatu mówi o restytucji zagarniętych lub zrabowanych w wyniku międzynarodowych konfliktów zbrojnych dóbr kultury w kontekście działań wojennych w Iraku i Afganistanie. Przedstawiona została lista ekspertów ds. Irackiego Dziedzictwa Kulturowego. Wspomina także o międzynarodowej współpracy na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym współpracy z Interpolem, WCO i UNIDROIT. Komitet zajął się także Projektem Deklaracji o zasadach odnoszących się do obiektów utraczonych w wyniku II wojny światowej.

W trakcie sesji został przedstawiony stan negocjacji dwustronnych w trzech sprawach. W sprawie Marmurów z Akropolu Komitet przyjął do wiadomości fakt spotkania ministrów kultury Grecji i Wielkiej Brytanii z przedstawicielami UNESCO i British Museum 4 maja 2007 r., dostrzegł zaangażowanie i dobrą wolę stron w działaniach na rzecz restytucji Marmurów z Akropolu. Zaprosił także generalnego dyrektora Komitetu do udziału w kolejnych spotkaniach między Grecją a Wielką Brytanią. W sprawie zwrotu Sfinksu z Bogaköy (znajdującego się w Muzeum w Berlinie) stronie tureckiej, wyraził nadzieję, że trwająca od dłuższego czasu sprawa roszczenia złożonego przez Turcję zostanie pomyślnie doprowadzona

do końca w wyniku dwustronnych negocjacji. Trzecia ze spraw, to działania związane ze zwrotem Maski Makonde, należącej do Tanzanii, a będącej w posiadaniu Barbier-Mueller Museum w Szwajcarii. W tym przypadku jednak sprawa jest trudniejsza, gdyż aktualnym posiadaczem Maski jest nie Państwo Szwajcarskie, a prywatne muzeum. Rząd może więc jedynie negocjować, nie ma natomiast wpływu na ostateczne decyzje.

Drugi dzień, to przede wszystkim prezentacja instytucji współpracujących z UNESCO na rzecz ochrony światowego dziedzictwa kulturowego oraz kontynuowanie prac nad kształtem Projektu Zasad postępowania w trakcie mediacji dwustronnych, w kontekście artykułu 4.1. Statutu (prace nad tym projektem będą kontynuowane na następnej zwykłej sesji Komitetu w 2009 r.). Komitet wydał pięć zaleceń co do dalszych działań państw członkowskich i samego komitetu. Trzy z nich dotyczyły negocjacji o odzyskanie zabytków między: Grecją a Wielką Brytanią, Turcją a Niemcami oraz Tanzanią a Szwajcarią. Pozostałe zalecenia dotyczyły bazy danych aktów prawnych i nadzwyczajnej sesji Komitetu w Seulu w 2008 r., która będzie okazją do uczczenia 30. rocznicy powstania komitetu. 15. sesja zwykła planowana jest na czerwiec 2009 r. w siedzibie UNESCO w Paryżu. ■

* www.unesco.org/culture/natlaws